

<https://helda.helsinki.fi>

Kestävän tulevaisuuden tekijät -projektikurssin opettajan opas :
Materiaali opiskelijälähtöisen kestävän kehityksen
projektikurssin toteuttamiseen

Helenius, Leena

WWF Suomi
2022-09

Helenius , L , Hinkkanen , E , Kröger , M , Uitto , A & Vuori , S 2022 , Kestävän
tulevaisuuden tekijät -projektikurssin opettajan opas : Materiaali opiskelijälähtöisen kestävän
kehityksen projektikurssin toteuttamiseen . WWF Suomi , Helsinki . <
<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?id=kestavan-tulevaisuuden-rakentajat-projektikurssin-opettajan-opas>
>

<http://hdl.handle.net/10138/350440>

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN TEKIJÄT

Materiaali opiskelijalähtöisen kestävä
kehityksen projektikurssin toteuttamiseen

Tekijät:

Leena Helenius
Elina Hinkkanen
Maria Kröger
Anna Uitto
Sanna Vuori

Graafinen toteutus:

Kati Kinnunen

Kannen kuva:

© Alexandra Antell / WWF

Materiaali on toteutettu osana Opiskelijat opettajina - lukion kestävyysopetuksen kehittämishanketta. Hankkeessa kumppaneina toimivat Helsingin yliopiston Biologian didaktiikan ja kestävä kehityksen kasvatuksen tutkimusryhmä ja WWF Suomi. Hankkeen työryhmässä toimivat Anna Uitto, Sanna Vuori, Elina Hinkkanen ja Leena Helenius.

Hanketta rahoittivat

Keski-Suomen Ely-keskus sekä

Tiina ja Antti Herlinin säätiö.

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TAH TIINA JA ANTTI
HERLININ SÄÄTIÖ

SISÄLLYSLUETTELO

1. KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN TEKIJÄT -KURSSIN TAUSTA	3
Johdanto	3
Kokemuksia pilottikursseilta	4
Kurssin idea pähkinänkuoressa	6
Kestävyyskasvatus kurssin ytimessä	7
Mitä tarkoittaa ”opiskelijavetoinen” kurssi?	8
2. ROOLIT & ILMAPIIRI	9
Opettajan rooli ja ryhmien ohjaaminen	9
Kurssin ilmapiiri ja ryhmäytyminen	11
3. KURSSIN SUUNNITTELU	12
Esimerkkejä projektitöiden teemoista ja toteutustavoista	13
Ideoita kurssin ”välipaloiksi”	15
4. KURSSIN RAKENNE & TEHTÄVÄT	16
Kurssirakenne ja työvaiheet	17
Kaikki kurssin tehtävät ja harjoitukset	18
Tehtävä 1: Mikä Agenda2030?	19
Tehtävä 2: Ryhmäytyminen	20
Tehtävä 3: Tiimin pelisäännöt	21
Tehtävä 4: Joo, ja! -harjoitus	22
Tehtävä 5: Kestävä tulevaisuuden systeemikartta	23
Tehtävä 6: Projektin teeman valinta	24
Tehtävä 7 Ideapaja I	25
Tehtävä 8: Tiedon lähteille	26
Tehtävä 9: Ideapaja II	27
Tehtävä 10: Projektin suunnittelu	28
Tehtävä 11 : Kurssin päätös: itsearviointi, palaute ja ohjeet loppuesitykseen	29

1.

KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN TEKIJÄT -KURSSIN TAUSTA

JOHDANTO

KURSSIMATERIAALI TARJOAA APUA

- Ryhmäyttämiseen
- Sopivan ilmapiirin luomiseen
- Opettajan oman roolin pohdintaan
- Kurssin suunnitteluun
- Projektitöiden ohjaamiseen

Kestävän tulevaisuuden tekijät -kurssi on kehitetty osana Opiskelijat opettajina - lukion kestävyysopetuksen kehittämishanketta, jossa tavoitteena oli kehittää ja voimistaa oppiainerajat ylittävää kestävän kehityksen opetusta osana lukiokoulutusta sekä helpottaa lukion opetussuunnitelman toteuttamista kestävän kehityksen kasvatustavoitteiden osalta. Hankkeen aikana kehitettiin ja pilotoitiin opiskelijavetoisen kestävän kehityksen lukiokurssin mallia vuosina 2017-2020.

Tämä kurssimateriaali summaa yhteen hankkeen aikana saatuja oppeja opiskelijavetoisten kestävän kehityksen kurssien suunnittelusta ja toteutuksesta. Materiaali tarjoaa valmiin pohjan, jolta kurssia voi lähteä toteuttamaan omassa koulussa. Ohjeeseen sisältyy myös aitoja kokemuksia toteutuneilta pilottikursseilta. Opiskelijapalautteessa painottui hankkeen aikana se, miten antoisaa opiskelijoista oli opettajien luottamuksen mahdollistamina vapaasti ideoida ja toteuttaa omaa projektia. Toisaalta haasteita toivat ryhmätyön vaatimukset, ajan puute ja liika vapaus, jos kurssia rytmittäviä aktiviteetteja ei ollut riittävästi. Opiskelijavetoisessa opetuksessa sekä opettajien että opiskelijoiden rooleista pitää keskustella avoimesti, koska kummankin on haastavaa vaihtaa pois tutusta roolistaan ja kokeilla uutta yhteiskehittämiseen ja vertaisoppimiseen pohjaavaa mallia. Tällainen kurssi vaatii jossain määrin heittäytymistä kaikilta, eikä sitä voi suositella pakolliseksi kurssiksi. Kaiken opetuksen ei pidä olla projektimaista työskentelyä, mutta sen kokeileminen kannattaa!

Kurssimateriaalista löydät valmiin kurssisuunnitelman sekä tehtävät opiskelijalähtöiselle kestävän kehityksen kurssille. Materiaali kattaa kaiken opiskelijalähtöisen kestävyysopetuksen periaatteista ja kurssiin valmistautumisesta aina kurssin suunnitteluun ja käytännön toteutukseen. Ohjeen ytimen muodostaa kurssisuunnitelma erilaisine tehtävineen. Ohjetta voi lukea alusta loppuun tai valikoida osioita tai tehtäviä, joita soveltaa opetuksessa.

Opiskelijavetoisella kurssilla opettaja oppii vähintään yhtä paljon kuin opiskelijat, ja opiskelijavetoinen opetus voi parhaimmillaan tarjota opettajalle oivalluksia, jotka kantavat työssä paljon itse kurssia pitemmälle.

KOKEMUKSIA PILOTTIKURSSEILTA

Opiskelijat opettajina -hankkeessa kokeiltiin Kestävän tulevaisuuden tekijät -kurssimallia yhteensä 17 kurssilla yli kymmenessä pääkaupunkiseudun lukiossa. Kurssit toteutuivat yhden jakson mittaisina keväisin. Joitakin kursseja ei saatu mahtumaan tarjottimelle, jolloin ne toteutettiin kurssitarjottimen ulkopuolisena opetuksena, mikä vaikeutti kurssin aikatauluttamista. Kurseista vastasi joko yksi tai kaksi opettajaa. Opettajia oli niin taideaineista, luonnontieteistä kuin yhteiskuntatieteellisistä aineista.

Opiskelijat opettajina -hankkeessa toteutuneet pilottikurssit 2018–2020		Opiskelijat opettajina -hankkeessa kokeiltiin Kestävän tulevaisuuden tekijät -kurssimallia yhteensä 17 kurssilla yli kymmenessä pääkaupunkiseudun lukiossa. Kurssit toteutuivat yhden jakson mittaisina keväisin. Joitakin kursseja ei saatu mahtumaan tarjottimelle, jolloin ne toteutettiin kurssitarjottimen ulkopuolisena opetuksena, mikä vaikeutti kurssin aikatauluttamista. Kurseista vastasi joko yksi tai kaksi opettajaa. Opettajia oli niin taideaineista, luonnontieteistä kuin yhteiskuntatieteellisistä aineista.
Osallistuneet lukiot	14	
Toteutuneet kurssit	17	
Osallistuneet opiskelijat	150	
Osallistuneet opettajat	20	

Kurssit aloitettiin ja päätettiin Helsingin yliopiston tiloissa kaikkien lukioden yhteisillä tapaamisilla. Aloitustapaamisessa kurssilaiset saivat tietoa kestävästä kehityksestä ja aloittivat työskentelynsä yhteisillä työpajoilla. Kurssit päättyivät yhteiseen loppugaalaan, jossa kukin kurssiin esitteli oman työnsä ja sai siitä palautetta kestävä kehityksen asiantuntijoilta. Alkutapaamiset ja loppugaalat saivat hyvän palautteen niin opiskelijoilta, opettajilta kuin panelisteilta, jotka kommentoivat nuorten töitä. Loppugaalassa sai huomata kuinka paljon potentiaalia, intoa, taitoa ja motivaatiota nuorissa on suunnitella ja toteuttaa kestävä kehityksen projekteja.

Pilottikurssien kokemusten perusteella opiskelijat ja opettajat olivat melko yksimielisiä siitä, mikä teki kurseista onnistuneita. Parasta oli projektitöiden onnistuminen, yhteiset tapaamiset muiden lukioden kanssa, vapaa työskentely ja se, että pääsi vaikuttamaan ja toimimaan. Eniten kaivattiin selkeää rakennetta ja tavoitteita, mielenkiintoisia uusia näkökulmia, riittävästi joustavaa tukea ja riittävästi aikaa. Opettajille erityisen tärkeää oli saada tukea kollegalta tai työyhteisöltä. Onnistuneet projektit ja loppuesitykset olivat opettajille tärkeä palkkio kurssista, mutta ehkäpä parasta antia olivat lopulta kurssin aikana syntyneet vapaat keskustelut nuorten kanssa.

KURSEILLA TÄRKEÄÄ OPETTAJIEN MUKAAN:

- Kollegan tai työyhteisön tuki
- Valmiit, selkeät materiaalit
- Yhteinen, innostava aloitus mielellään koulun ulkopuolella
- Sopiva jakso ja hyvä, mutta joustava aikataulutus
- Varautuminen suvantovaiheisiin
- Koulun ulkopuoliset aktiviteetit tai vierailijat
- Joustoa opiskelijoiden tukemiseen: osa kaipaa tukea enemmän kuin toiset
- Sekä yhteistä aikaa koko ryhmän kanssa että hetkiä keskittyä vain yhden ryhmän projektiin
- Aikaa vapaalle keskustelulle

KURSEILLA TÄRKEÄÄ OPISKELIJOIDEN MUKAAN:

- Motivaatio kurssin teemoja kohtaan
- Suunnittelemisen ja toteuttamisen vapaus
- Kiinnostavat ja monipuoliset näkökulmat
- Riittävät ennakkotiedot kurssista, selkeät tavoitteet ja selkeä rakenne
- Kiireisimpien jaksoiden ja kiireen tunnun välttäminen
- Opettajan apu tiedonhaussa, luvissa, yhteistyökumppaneiden kanssa
- Lähiopetusta koululla, ei pelkästään itsenäistä työskentelyä

MITÄ KURSEILLA OPISKELIJOIDEN MUKAAN OPITTIIN?

- Projektityöskentelyä
- Ryhmätyöskentelyä, yhteistyötä
- Itsenäistä työskentelyä
- Vaikuttamista muihin ja maailmaan
- Muiden osallistamista ja opettamista
- Esiintymistä, oman työn esittämistä
- Luovaa oppimista
- Kestävän kehityksen sisältöjä ja niihin perehtymistä
- Välinetaitoja: tiedonhaku, haastatteluiden tekemistä, teknologian hyödyntämistä, medialukutaitoa, visuaalisia esitystapoja

© ELLA KIVINIEMI / WWF

KURSSIN IDEA PÄHKINÄNKUORESSA

Kestävä tulevaisuuden tekijät -kurssilla opiskelijat ja opettajat suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä kurssin, jossa tartutaan ajankohtaisiin kestävä kehityksen kysymyksiin ja erityisesti YK:n Agenda2030 -tavoitteisiin.

Kurssilla opiskelijat tuottavat pienryhmissä oman kestävyysteemaisen projektin. Kurssisuunnitelma rakentuu kolmesta vaiheesta:

- 1) Aloitus, jossa orientoidutaan kestävä kehityksen teemaan ja ryhmydytään.
- 2) Projektityövaihe, jossa ideoidaan, suunnitellaan ja toteutetaan ryhmän projekti.
- 3) Lopetus, jossa pidetään loppuesitykset sekä annetaan palautetta niin tiimikavereille kuin opettajalta opiskelijoille.

Kurssi pohjautuu toiminnallisille menetelmille ja työpajatyöskentelyyn. Siitä ei ole arkoitus muodostua yhtä tavallista esitelmä- tai esseekurssia, vaan kurssi, jolla opiskelijat ja opettajat pääsevät kokeilemaan uusia ideoita ja suunnittelemaan ja toteuttamaan konkreettista projektia.

Tiimien toteuttamat projektit voivat olla hyvin moninaisia. Ne voivat keskittyä kestävyysteemojen opetukseen, esimerkiksi viemään opetusta muille luokka-asteille tai oman lukion muille kurseille. Projekti voi keskittyä vaikuttamiseen omassa kouluympäristössä tai lähiympäristössä. Kurssilla voidaan valita tietty kestävä kehityksen haaste, johon lähdetään ideoimaan ratkaisukeinoja. Esimerkkejä toteutuneista kurssitöistä löydät luvusta Esimerkkejä projektitöiden teemoista ja toteutustavoista

Opettajan on tärkeää kannustaa opiskelijoita kokeilemaan uutta, koska opiskelijat ovat tottuneita luennoivaan opetustyyliin ja itsenäisiin projektitöihin. Kannattaa painostaa siihen, että ohjaa opiskelijoita erilaisten toiminnallisten menetelmien pariin.

Kurssilla on mahdollista toteuttaa kaikkia Lukion opetussuunnitelman perusteiden (2019) laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osa-alueita (hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen). Kurssia ei tarvitse sijoittaa yhden opetettavan aineen alle, vaan siinä kannattaa hyödyntää eri aineiden opettajien osaamista. Kurssi myös tukee lukion opetussuunnitelman arvoperustaa.

Tämä materiaali tarjoaa kokonaisen kurssin toteutettavaksi tehtävien ja kurssidioinneen. Kurssimateriaalia voi kuitenkin myös hyödyntää paloina eri aineiden kursseilla. Kurssin tehtävät sopivat minkä tahansa sisällön kanssa työskentelyyn.

KESTÄVYYSKASVATUS KURSSIN YTIMESSÄ

Kurssi pohjaa kestävän kehityksen kasvatukselle eli kestävyyskasvatukselle. Kurssin opettajien ei tarvitse olla tämän alan asiantuntijoita, kiinnostus ja innostus teemoihin riittävät hyvin! Koska kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen vaatii useiden eri alojen osaamista, ihanteellista on, jos kurssia vetävät eri aineiden opettajat yhdessä. Jokaisesta oppiaineesta löytyy mahdollisuuksia käsitellä ja toteuttaa kestävä kehitystä.

Kestävyyskasvatus on kasvatuksen osa-alue, joka tukee elinikäistä oppimisprosessia siten, että yksilöiden tai yhteisöjen arvot, tiedot, taidot ja toimintatavat muuttuvat kestävän kehityksen mukaisiksi. YK:n kestävyyskasvatuksen tavoitteena on muuttaa yhteiskuntaa kestävämmäksi toimintaan ja muutokseen tähtäävän pedagogiikan avulla. Pedagogiikka pyrkii vahvistamaan opiskelijoiden kestävän kehityksen tietoja, taitoja ja asenteita, jotta he jatkossa toimivat aktiivisesti kestävän maailman rakentamiseksi. Kestävän kehityksen pedagogiikassa yhteiskunnalliseen muutokseen pyritään vahvistamalla opiskelijoiden aktiivista toimijuutta kestävän kehityksen rakentamiseksi.

Kestävän kehityksen voi jakaa ekologiseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen kestävyteen. YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelman Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteissa näkyvät niin ekologisen kuin inhimillisen ympäristön eri ulottuvuudet ja toimet, joita vaaditaan kestävyden toteutumiseksi. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että kaikki ihmistoiminta yhteiskuntineen ja kulttuureineen pohjaa toimiviin ekosysteemeihin ja kaikkeen, mitä ympäristö meille tarjoaa. Nykyään puhutaankin vahvasta kestävydestä, jossa kaiken sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden pohjalla ovat toimivat ekosysteemit ja elinkelpoinen ympäristö. Talous puolestaan nähdään välinearvoisena suhteessa kestävyden saavuttamiseen.

MITÄ TARKOITTA ”OPISKELIJAVETOINEN” KURSSI?

Hankkeessa pidettyjen pilottikurssien perusteella vapaus ilman riittäviä raameja ahdistavat, joten kurssimalliin valittiin tarkat työvaiheet ja tehtävänannot, joiden sisällä kurssitiimeillä pysyy koko ajan vapaus määritellä ja suunnitella oma projektinsa ja sen toteutustavat. Opettajan tukea tarvitaan koko kurssin ajan ja kurssi kannattaa suunnitella huolellisesti.

Kestävän tulevaisuuden tekijät -kurssi pohjautuu oppijalähtöisyyteen sekä yhteistoiminnalliseen oppimiseen. Opiskelijalähtöistä opetusta voi toteuttaa hyvin monin eri tavoin, mutta sen peruseriaatteena voi pitää ajatusta, että sekä opiskelijat että opettajat antavat kummatkin oman panoksensa opetukseen, mutteivat välttämättä samalla tavalla. Opiskelijat voivat esimerkiksi olla päättämässä kurssisisällöstä, toteuttaa kurssille pienempiä osioita tai jopa suunnitella kokonaisia kursseja yhdessä opettajan kanssa.

Opiskelijavetoisuudella tarkoitetaan tässä materiaalissa opiskelutapaa, jossa opiskelijat itse suunnittelevat ja toteuttavat opetusta joko toisilleen, oman koulun muille oppilaille tai toteuttavat muita vaikuttamisprojekteja. Opiskelijat eivät siis suunnittele ja opeta koko kurssia vaan tekevät omat projektityönsä, joiden suhteen heillä on vapaat kädet.

Opiskelijalähtöisellä kurssilla tehtävänannot ja teemat ovat tyypillisesti sellaisia, ettei niihin ole heti löydettävissä oikeita tai vääriä vastauksia. Kurssi kannattaa rakentaa sellaisten teemojen ympärille, joihin nuoret pääsevät kehittämään ratkaisuja.

Opiskelijavetoisuus vaatii opiskelijoilta paljon itseohjautuvuutta ja ryhmätyötaitoja, joita toisella asteella vielä harjoitellaan. Keskustelut ryhmän sisällä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi opettavat kriittistä ajattelua ja vuorovaikutustaitoja, ja yhteinen kestävyys liittyvä opetusprojekti vahvistaa nuorten toimijuutta. Osallistavat ja toiminnalliset oppimismenetelmät ovat omiaan myös luovuuden ja ongelmanratkaisukyvyyn harjoittelussa ja vahvistamisessa. Aktiivinen toimijuus syntyy tekemällä ja vastuuta kantamalla.

Kurssitehtävät perustuvat muotoiluajattelulle

Muotoiluajattelua käytetään yhteiskunnallisten ratkaisujen löytämiseen, ei pelkästään tuotteiden muotoiluun. Lähtökohtana on jokin ongelma tai kysymys, joka koskettaa jotakin ihmisryhmää ja johon haetaan ratkaisua. Keskeistä on päästä mahdollisimman hyvin kiinni siihen, minkälaisia tarpeita ongelmaa kokevilla ihmisryhmillä on. Tätä varten tiedonhaku on muutakin kuin perinteistä kirjatieoa, kuten haastatteluja, eläytymistä näyttellen, havainnointia tai mitä tahansa, jolla kohderyhmän kokemukset ja näkemykset saadaan selville.

1. Tavoitteena on eläytyä toisen ihmisen tilanteeseen mahdollisimman hyvin.
2. Tämän pohjalta määritellään tarkempi ongelma tai näkökulma, jota aletaan työstää ja johon ideoidaan monia erilaisia ratkaisuja. Ideointivaiheessa tarvitaan heittäytymiskykyä ja vanhoista kaavoista irtipäästämistä, koska parhaat ratkaisut ovat yleensä niitä, joita kukaan muu ei ole vielä tullut ajatelleeksi.
3. Muotoiluprosessi päättyy prototyypin tekoon ja testaamiseen. Siinä ideoidun ja kehitetyn ratkaisun toimivuutta kokeillaan pienessä mittakaavassa. Kurssilla prototyyppi toteutuu jo tiimien projektien muodossa.

Opiskelijoissa on
valtavasti potentiaalia ja
energiaa, joka opiskelijavetoisilla
kurseilla pääsee kukoistamaan.
Nuorilla on tuoreita ideoita maailman
muuttamiseen ja kestävän
tulevaisuuden
rakentamiseen!

2.

ROOLIT & ILMAPIIRI

OPETTAJAN ROOLI JA RYHMIEN OHJAAMINEN

Opiskelijavetoinen projektikurssi vaatii sekä opettajilta että opiskelijoilta asettumista tavallisista poikkeaviin rooleihin, jotta kurssi onnistuu aidosti opiskelijalähtöisenä. Kurssin onnistuminen vaatii luottamusta opiskelijoihin ja irtipäästämistä totuttuihin opettamisen tapoihin liittyvästä kontrollista. Opettajien ja opiskelijoiden rooleista keskusteleminen - mikä on opiskelijavetoisuuden toteutumisen edellytys - voi osoittautua haastavaksi lyhyellä lukiokurssilla. Opettajan kannattaa kuitenkin panostaa oman roolinsa pohtimiseen ennakoita sekä opiskelijoiden orientointiin kurssin alussa.

Ihannetapauksessa kurssia koordinoi vähintään kaksi eri aineita opettavaa opettajaa, mikä rikastuttaa kurssin sisältöä. Kurssia ohjaavien opettajien ei tarvitse olla kestävän kehityksen asiantuntijoita, vaan kiinnostus kestävyysajatteluun riittää. Kestävää kehitystä tulisi kuitenkin tarkastella kurssin aikana mahdollisimman monipuolisesti. Kannattaa panostaa ratkaisukeskeiseen ja toiveikkaaseen otteeseen, jossa pohditaan sitä, miten jokainen voi vaikuttaa ja osallistua niin henkilökohtaisesti kuin yhteiskunnallisestikin. Kestävyyskasvatuksen tavoitteena on kasvattaa luottamusta muutokseen ja tulevaisuuteen.

Opiskelijavetoisessa opetuksessa opiskelijatiimit vastaavat projektin suunnittelusta ja toteuttamisesta. Myös projektin aiheet valikoituvat opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Opiskelijat tarvitsevat kuitenkin tukea ja ohjausta työskentelyynsä. Opettajan rooli kurssilla onkin olla mahdollistaja ja tukija.

Tukea tulisi antaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan ja johdattaen heidät löytämään vastaukset oman ajattelunsa avulla. Eri tiimit voivat tarvita hyvinkin erilaista ja eri määrän tukea. Opettajan on hyvä olla saatavilla, mutta antaa tiimien toimia omaehtoisesti työn luistaessa. Tärkeä huomio on, että opiskelijat ovat keskimäärin huonoja pyytämään opettajalta apua niissäkin tilanteissa, kun ryhmä jumiutuu joko projektinsa kanssa tai ryhmätyössä ilmenee vaikeuksia. Esimerkiksi henkilökemiat tai kommunikaatiotapojen erilaisuus voivat osoittautua haasteiksi. Tällöin opettajalla on vastuu tarttua tilanteeseen ja auttaa ryhmää keskustelemaan ja löytämään ratkaisu käsillä olevaan ongelmaan. Ongelmat voivat myös olla hyvin yksinkertaisia, kuten tiedonhaun vaikeudet, jolloin opettajasta voi olla nopeasti konkreettista apua.

Opettajan ei tarvitse tietää vastauksia kaikkiin kysymyksiin, vaan pikemminkin saada opiskelijat työskentelemään vastausten löytämiseksi. Kurssille kannattaa varata aikaa yhteisille keskusteluille, joissa opettaja ei niinkään ole keskustelun johtaja tai aihepiirin ammattilainen vaan pohtii kurssilla aukeavia teemoja yhdessä opiskelijoiden kanssa.

OPETTAJAN OHJAUSTA VOIDAAN TARVITA ESIMERKIKSI

- hyvien pedagogisten ratkaisujen löytämiseen
- riittävän monipuolisen ajattelun syntyminen
- ryhmädynamiikan ongelmien ratkomiseen
- realistisen aikataulun rakentamiseen
- hyvien lähteiden ja asiantuntijoiden löytämiseen.

© LAURA KARLIN / WWF

Projektimainen opetus vaatii ryhmien omatoimista työskentelyä, mutta on tärkeä, että kaikki työ ei tapahdu itsenäisesti. Yhteisillä kurssikerroilla on tärkeää olla harjoituksia, aktiviteetteja ja ryhmäkohtaisia sparraussessioita, joissa keskitytään yhden ryhmän työhön ja tarpeisiin. Vaikka kyseessä on opiskelijavetoinen tai -lähtöinen kurssi, opettajat ovat vastuussa kurssin aikana tapahtuvasta opetuksesta samoin kuin normaaleilla kursseilla.

Projektimainen ryhmätyö sisältää aina turhautumisen hetkiä, jolloin opettajan on oltava hereillä ja ohjattava ryhmätyötä siten, että turhautumisen hetkistä kasvaa uutta oppimista. Tehtävä ei ole aina helppo, mutta oppimisen seuraaminen on tällaisten kurssien parasta antia opettajalle, kun jokin ryhmä selviää suvantohetkistään ja saa projektin päätökseen.

KURSSIN ILMAPIIRI JA RYHMÄYTYMINEN

Luovuus kukkii ympäristössä, jossa hyödynnetään vastakkaisiakin ajattelutapoja. Projektia kannattaa ideoida ja suunnitella niin analysoiden kuin intuitiivisesti, hallitusti ja riskejä ottaen kuin faktojen ja ideoiden kautta. Pahinta on rypytysaisuus, jolloin kritisoidaan kaikkea uutta. Toisten ihmisten erilaisissa ajattelumaailmoissa vierailu laajentaa omia näkökulmia.

Projektiluontoisilla kursseilla ilmapiirin merkitys on keskeinen: ideointi, kokeileminen ja totuttujen rajojen ylittäminen vaativat avointa ja sallivaa ilmapiiriä, jossa alustavia ideoita ei tuomita ja kaikki uskaltavat puhua mahdollisimman vapaasti. Opiskelijoiden voi olla vaikeaa hypätä mielentilaan, jossa olisi tuotettava uusia ideoita. Luovuus vaatii tutkimusten mukaan vapautta ja vastakkaisien ajattelutapojen ja toimintamallien hyödyntämistä. Vaikka tiimissä olisi eri tyyppisiä oppijoita, kaikkien osaamista ja vahvuuksia on mahdollista hyödyntää.

Opettajan on tärkeää asennoitua itse kurssille avoimin mielin. Vaikkei opettajan asenne heti tarttuisikaan opiskelijoihin, ei kannata luovuttaa. Kurssimateriaalin lopusta löytyvät harjoitukset auttavat kurssin alkuvaiheessa lämmittelemään opiskelijoita kokeilemaan uutta.

Kurssilla projektit toteutetaan pienryhmissä. Sopiva ryhmäkoko on 3-5 opiskelijaa, joskin kolmen hengen ryhmässä on hyvä huomioda se mahdollisuus, että joku keskeyttää kurssin. Luovia tiimejä tutkittaessa on havaittu, että kun työskennellään tiimissä, johon kuuluu enemmän kuin kaksi henkeä, tiimi alkaa hyödyntämään kaikkien vahvuuksia, jolloin lopputuloksestakin tulee luovempi. Kahden hengen tiimissä puolestaan pelataan aina jommankumman vahvuuksilla, jolloin ei synny yhtä paljon uusia ajatuksia.

Ryhmien toimintaan ja ryhmäytymiseen kannattaa panostaa. Kurssin alussa ryhmän on tärkeää neuvotella omat pelisääntönsä ja keskustella avoimesti mm. työnjaosta ja aikatauluista. Etukäteen ei voi tietää, kuinka paljon aikaa ja työtä mikäkin työvaihe vaatii, mutta ryhmän toiminnan kannalta on erittäin tärkeää, että kaikki ovat sitoutuneita yhteiseen tavoitteeseen.

3.

KURSSIN SUUNNITTELU

Kestävän tulevaisuuden tekijät -kurssi on valmis kurssipaketti, jonka voi toteuttaa sellaisenaan yhden jakson mittaisena kurssina. Kaikki kurssin tehtävät löytyvät tästä materiaalista ja kurssisuunnitteluun löytyy valmis rakenne sekä erilliset kalvot. Materiaali pyrkii tarjoamaan kaiken, mikä kurssia varten tarvitaan. Kurssin tarkempi räätälöinti omaan kouluun ja omalle ryhmälle jokaisen täytyy tietysti tehdä itse.

Opiskelijavetoinen kurssi kannattaa suunnitella huolellisesti. Opiskelijat eivät välttämättä ole tottuneet itsenäiseen ja vapaaseen otteeseen ja kaipaavat kurssille selkeää rakennetta. Lisäksi pitää varmistaa, ettei kurssi päädy olemaan vain yhden jakson mittainen suuri ryhmätyöprojekti, jonka lopuksi pidetään esitelmä. Kurssin toteuttaminen voi olla opettajan näkökulmasta kevyempää kuin opettajavetoisten kurssien, koska kurssille ei tarvitse tuottaa tietosisältöä.

Seuraavia kysymyksiä voi käyttää apuna kurssin suunnittelussa:

- Minkälaisia tavoitteita asetat kurssille?
- Millaisia asioita kurssin aikana on tavoitteena oppia?
- Millainen on opettajan rooli verrattuna opettajavetoiseen opetukseen?
- Entä millainen on opiskelijoiden rooli verrattuna tavanomaiseen opiskeluun?
- Millaisia oppimisen ja opettamisen tapoja haluat päästä kokeilemaan?
- Kenelle haluatte kohdentaa opetuksen tai projektin? Keihin haluaisitte vaikuttaa? Esim. oman lukion opiskelijat, ala- & yläkoulu, päiväkotit, vanhainkoti, lähiympäristö, muu vaikuttaminen?

Kurssin voi toteuttaa tavallisena koko jakson kurssilla, lyhyenä 1-2 viikon tiiviskurssina tai vaikkapa ympäristö- tai kestävän kehityksen tiimin toiminnan ideoinnissa pitkin lukuvuotta. Kurssin tehtäviä voi hyödyntää yksittäin myös eri aineiden oppitunneilla.

ESIMERKKEJÄ PROJEKTITÖIDEN TEEMOISTA JA TOTEUTUSTAVOISTA

Tästä osiosta löydät ideoita projektitöiden teemoista ja toteutustavoista. Monia näistä esimerkeistä toteutettiin Opiskelijat opettajina -hankkeen pilottikursseilla. Nuoret eivät karttaneet vaikeitakaan teemoja, vaan tarttuivat ennakkoluulottomasti isoihin aiheisiin. Projektien teemat vaihtelivat konkreettisista ilmiöistä laajoihin kysymyksenasetteluihin ja analyyseihin.

Pilottikurssien projektien teemat ja toteutustavat olivat monimuotoisia. Opiskelijat halusivat vaikuttaa projekteillaan laajasti ja halusivat mukaan usein omaa kurssiaan laajemmin yleisön. Projekteissa mm. keskusteltiin tasa-arvosta ja köyhyydestä 7-luokkalaisten kanssa ja ohjattiin muut lukio-opiskelijat pohtimaan maailman jokien tilaa virtuaalilasien avulla. Eräs ryhmä laski, miten Barcelonan kaupungin kaikki sähkö voitaisiin tuottaa uusiutuvilla energiamuodoilla ja toinen teki nettisivut viherpesusta. Lisäksi tehtiin yhteistyötä niin koulun rehtorin kuin ruokalan henkilökunnan kanssa. Osa vieraili Eduskunnassa tai otti yhteyttä median edustajiin.

TEEMAESIMERKKEJÄ:

- Jätteenpolttu
- Itämeren tila
- Yhteiskunnan infrastruktuurin vaikutus kestäväan kehitykseen
- Ilmastonmuutoksen vaikutus talouskasvuun
- Tasa-arvo ja tyttöjen oikeudet
- Hyvä koulutus
- Sosiaalinen oikeudenmukaisuus
- Kulutus kuten vaatteiden sosiaalinen kestävyys ja ympäristövaikutukset
- Kiertotalous ja kierrätys

© LAURA KARLIN / WWF

IDEOITA PROJEKTIN TOTEUTUSTAPOIHIN

Kestävän kehityksen sisältöteema voi olla lähes mitä tahansa ja se onkin kurssitiimin itsensä päätettävä.

VALISTAMINEN & VIESTINTÄ	<ul style="list-style-type: none">• Materiaalia koulun info-tv:hen• Aamunavaus• Mainosposterit• Koulussa levitettävä uutislehti• Blogi, nettisivut, reseptipankki• VR-laseilla matkustamatta maailmalle• Videon tekeminen ja levittäminen• Opetustuokiot läheisessä ala- tai yläkoulussa sekä päiväkodissa
TAPAHTUMAT KOULULLA	<ul style="list-style-type: none">• Kirpputori, tavaranvaihtotori• Paneelikeskustelu• Koko koululle tai esim. tietyille luokkasteelle teemapäivä: keke-kahvila, toiminnallinen "luontopolku", vierailijan kutsuminen koko koulun tapahtumaan, hyväntekeväisyyspaus, hävikkiaamiainen/välipala• Erilaiset kilpailut liittyen esim. ruokahävikin vähentämiseen, lähiympäristön siivoamiseen yms.• Taidetapahtuma (kuvataide, tanssi, musiikki, elokuva jne.), jossa käsitellään kestävä kehitystä• Yhteistyö ulkomaisen kumppanuuskoulun kanssa
TOIMINTA	<ul style="list-style-type: none">• Erilaisten toimintaryhmien luominen kouluun (esim. ruokalatoimikunta, keke-toimikunta, ympäristöryhmä)• Lähiympäristöstä huolehtiminen: siisteys, viihtyisyys, mahdollisuus vaikuttaa omaan koulu- ja lähiympäristöön ja sen viihtyisyyteen• Kestävyyteen liittyvistä kehitysehdotuksista keskusteleminen rehtorin / koulun johdon kanssa• Erilaiseen yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen, vierailut eduskuntaan tai kunnanvaltuustoon tms.• Vierailut kiinnostavissa organisaatioissa• Vierailut/vierailijat kansalaisjärjestöissä• Yhteistyö järjestöjen, muiden koulujen tai median kanssa• Vapaaehtoistyö ja vierailut esim. palvelutaloihin, sairaaloiden osastoille, lähiluontokohteisiin

© OLLI IMMONEN / WWF

IDEOITA KURSSIN ”VÄLIPALOIKSI”

Kurssille kannattaa suunnitella etukäteen kaksi tuntia, jolloin tehdään jotain muuta kuin ryhmän projektia. Ensimmäinen tunneista sopii kurssin alkuun, toinen keskelle kurssia tuulettamaan ryhmien ajatuksia. Välipalatummin tarkoitus on olla jotakin normaalista luokkahuonetyöskentelystä poikkeavaa ja aktivoivaa, mutta kestävän kehityksen teemoihin liittyvää toimintaa. Se voi olla vierailija tai vierailu, näyttelyssä käynti, tapahtumaan osallistuminen, peli, joka tapahtuu luokassa tai sen ulkopuolella, retki luonnonympäristössä.

Tarkoitus on, että opettaja sopii nämä jo etukäteen ja niihin osallistuu koko kurssiryhmä. Lista ehdotuksista löytyy kurssimateriaalin liitteenä erikseen olevasta Ideapankkitiedostosta. Esimerkit keskittyvät pääkaupunkiseudulle, mutta kannattaa ottaa selvää, mitä kaikkea omalla alueella tapahtuu kurssin aikana! Erilaisia organisaatioita, joissa voi vierailulla löytyä kaikkialta. Lisäksi kansalaisjärjestöissä on alueellisia toimipisteitä, joista voi löytää esim. Globaali- ja kestävän kehityksen kasvattajia vierailemaan.

4.

KURSSIN RAKENNE & TEHTÄVÄT

Kaikkien työvaiheiden
tehtäväohjeet
löytyvät sekä tämän
materiaalin lopusta
että kurssin
kalvopakettista.

Kestävän tulevaisuuden tekijät -kurssimalli koostuu kolmesta kurssin vaiheesta: aloituksesta, projektityön suunnittelusta ja toteutuksesta sekä kurssin päätöksestä. Tässä materiaalissa esitellyt tehtävät kuljettavat kurssin alusta loppuun ja ne muodostavat kokonaisen, kronologisesti etenevän kurssin. Tehtäviä ja harjoituksia voi myös hyödyntää yksittäin. Materiaaliin kuuluu lisäksi kalvosarja, jossa toistuvat samat tehtävänannot kuin alla olevissa tehtävissä. Annetut oppituntimäärät ovat suuntaa-antavia ja niitä ei anneta projektin suunnittelulle, toteutukselle ja kurssin päätökselle.

KURSSIRAKENNE JA TYÖVAIHEET

KURSSIN ALOITUS

Tutustuminen kestävän kehityksen tavoitteisiin ja ryhmäytyminen.
1 x 45 min.

Tehtävät 1-3

- Mikä Agenda2030?
- Ryhmäytyminen
- Tiimin pelisäännöt

Mitä tiedämme
kestävästä kehityksestä?

1 x 45 min.

Tehtävät 4-5

- Joo, ja! -harjoitus
- Kestävän tulevaisuuden systeemikartta

Minkä kestävän kehityksen teemojen
parissa tiimimme tekee projektityön?

1 x 45 min.

Tehtävä 6

- Projektin teeman valinta

Välipalatunti

1 x 45 min

- Tunnilla jotakin tavallisesta koulutyöstä poikkeavaa, vierailu, vierailija, peli tms.
- Tämän voi ajoittaa myös heti Mikä Agenda2030? -tehtävän jälkeen

Miten valittua teemaa voitaisiin
käsitellä tiimin projektissa?

1 x 45 min.

Tehtävät 7-8

- Ongelmat ja ratkaisut -harjoitus
- Ideapaja I

PROJEKTITYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Monipuolinen tiedonhaku
tiimin valitsemasta
teemasta

2-3 x 45 min.

Tehtävä 9

- Tiedon lähteille

Millainen on projekti-
ideamme käytännössä?

1 x 45 min.

Tehtävä 10

- Ideapaja II

Välipalatunti

1 x 45 min

- Tunnilla jotakin tavallisesta koulutyöstä poikkeavaa, vierailu, vierailija, peli tms.

Projektin konkreettinen
suunnittelu

Tehtävä 11

- Projektin suunnittelu

Projektien toteutus

- Tiimit toteuttavat projektinsa käytännössä

KURSSIN PÄÄTÖS

Jokainen
tiimi esittelee
projektinsa muulle
kurssiryhmälle tai
laajemmin. Tiimit
arvioivat omaa
suoritustaan ja
antavat palautetta
tiimikavereille

Tehtävä 12

- itsearviointi,
palautteet ja ohjeet
loppuesitykseen

KAIKKI KURSSIN TEHTÄVÄT JA HARJOITUKSET

KURSSIN KAIKKI TEHTÄVÄT

1

Mikä Agenda2030?

2

Ryhmäytyminen

3

Tiimin pelisäännöt

4

Joo, ja! -harjoitus

5

Kestävän
tulevaisuuden
systeemikartta

6

Projektin teeman
valinta

7

Ideapaja I

8

Tiedon lähteille

9

Ideapaja II

10

Projektin
suunnittelu

11

Kurssin päätös:
itsearviointi,
palaute ja ohjeet
loppuesitykseen

Kurssin kaikki tehtävät ja harjoitukset on suunniteltu tukemaan tiimeissä tapahtuvaa projektityöskentelyä. Ne tarjoavat rakennetta muuten vapaaseen työskentelyyn, joten niitä kannattaa hyödyntää kurssilla. Eri tehtäviä voi pilkkoa sopimaan eri pituisille tunneille tai toteuttaa yhden tai useamman koko päivän työskentelyn. Tehtävät etenevät kronologisesti, joten loppupään tehtävien onnistuminen edellyttää alun tehtävien tekemistä.

© ELLA KIVINIEMI / WWF

MIKÄ AGENDA2030?

Tavoite

Johdattaa opiskelijat tutustumaan YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteisiin ja orientoitumaan kurssille. Tehtävän voi myös antaa ennakkotehtäväksi ennen kurssia. Jos suurin osa opiskelijoista ei tunne kestävän kehityksen tavoitteita, niistä kannattaa pitää pieni alustus kurssin ensimmäisellä kerralla.

Ohjeet

Tutustu linkin takana oleviin kestävän kehityksen tavoitteisiin ja pohdi, miten tavoitteet linkittyvät omaan elämäsi.

Valtioneuvoston kanslian kestävä kehitys -sivut:

<https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

- Tutustu kaikkiin 17 tavoitteeseen
- Klikkaa tavoitteen kuvaa sivun lopussa ja lue tarkemmin läpi vähintään kolmen tavoitteen alatavoitteet
- Pohdi samalla, mitkä tavoitteet kiinnostavat sinua eniten
- Pohdi lisäksi, miten tavoitteet linkittyvät omaan elämäsi

RYHMÄITYMINEN

Tavoite

Tutustua ja ryhmäytyä, jotta kurssille saadaan heti kurssin alkuun muilta luentopohjaisilta kursseilta poikkeava ilmapiiri.

Ohjeet

Tehkää yksi tai useampi alla olevista ryhmäytymisharjoituksista tai jokin muu sopiva tehtävä. Jakautukaa tämän jälkeen 3-5 henkilön ryhmiin haluamallanne tavalla esim. sen perusteella mitkä Agenda2030 -tavoitteet kiinnostavat keitäkin eniten.

Huom!

Tästä eteenpäin kaikki tehtävät tehdään oman kurssitiimin kanssa ellei toisin ole mainittu.

YHDISTÄVÄT TEKIJÄT

Otetaan pienet ryhmät, joiden kanssa esittäytytään ja keskustellaan. Jokaisen ryhmän tehtävänä löytää 3 heitä yhdistävää tekijää. Yhdistävät tekijät kerrotaan muille ryhmille.

KEKSI KYSYMYS

Jokainen keksii lapulle jonkin kysymyksen, joka esimerkiksi liittyy kurssin teemoihin ja kestäväan kehitykseen tai vaikkapa arjen ympäristötekoihin. Sen jälkeen kaikki kiertävät luokassa, ottavat parin, esittäytyvät ja kysyvät kysymykset pariltaan vuorotellen ja vastaavat toisensa kysymykseen. Tämän jälkeen kysymyslaput vaihdetaan ja sama toistuu uuden kysymyksen kanssa. Jonkin ajan päästä osa kysymyksistä on palannut kysymyksen keksijälle.

ATOMIT

Opettaja keksii muutamia kysymyksiä, joista pieni ryhmä opiskelijoita voi keskustella. Esim. mikä on paras ekovinkkini, mitä kivaa minulle tapahtui eilen, miten rentoudun, mikä on mielestäni parasta ryhmäytyössä. Opiskelijat lähtevät kävelemään tilassa ja opettaja esittää kysymyksen ja sen jälkeen numeron ja opiskelijoiden tulee muodostaa ryhmiä, joissa on numeron verran jäseniä (esim. 2-5 hlöä) ja sen jälkeen opiskelijat menevät ryhmiiin keskustelemaan annetusta kysymyksestä. Hetken päästä opettaja päästää opiskelijat kävelemään taas luokassa ja antaa sitten uuden kysymyksen ja numeron.

TIIMIN PELISÄÄNNÖT

Tavoite

Laatia yhdessä tiimille pelisäännöt, joita noudatetaan kurssin ajan ja joihin koko ryhmä sitoutuu yhdessä.

Ohjeet

1. Keskustelkaa tiiminne kanssa ryhmätyökokemuksistanne
2. Miettikää yhdessä viisi toimivan ryhmätyön periaatetta
3. Kirjatkaa ne ylös tiiminne säännöiksi

JOO, JA! -HARJOITUS

Tavoite

Tehtävässä harjoitellaan toisten kuuntelua ja rakentavaa vuorovaikutusta. Kun toinen esittää jonkin ajatuksen tai idean, oman jatkoajatuksen pitää alkaa ”joo, totta ja oma ajatukseni on tämä”. Näin vältetään negatiivisuuteen taipuvaa keskustelua, jossa epäillään kaikkia uusia ideoita.

Lähde: <https://improaapinen.fi/joo-ja/>

Ohjeet

1. Asettukaa tiimin kanssa piiriin
2. Yksi tiimiläinen aloittaa jollakin ajatuksella, esim. odotukset kurssille, miten edistää luovuutta tai mikä kestävän kehityksen teema kiinnostaa eniten ja miksi
3. Sen jälkeen seuraava vuorossa jatkaa ajatusta uudella toteamuksella, joka alkaa ”joo, ja” eli hyväksyy edellisen puhujan ajatuksen ja lisää siihen oman ajatuksensa. Tätä jatketaan kierros loppuun.
4. Saman voi myös toteuttaa negatiivilla, eli toteamusta jatketaan ”ei, vaan (tehdään näin)”, näin voi huomata, miten erilaiseksi keskustelun kulku kääntyy kieltämisen kautta.

KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN SYSTEEMIKARTTA

Tavoite

Pohtia tiimin kanssa yhdessä, millaisia teemoja kestäväan kehitykseen liittyy. Kartoittaa, mitä tietoa kestävästä kehityksestä tiimillä jo on ja rakentaa sen pohjalta systeemikartta, joka toimii projektiteeman valitsemisen lähtökohtana.

Materiaalit

Kolmen värisiä itsestäänkiinnittyviä tarralappuja (esim. post-it), kyniä, tusseja ja fläppi-papereita / A2-kokoisia papereita.

Ohjeet

Työpajassa on kaksi työvaihetta. Ensin tehdään kolme kierrosta, joissa kirjataan pyydettyjä asioita tarralapuille. Tätä tehdään ensin jokainen tiimiläinen yksin (n. 3 min) ja sen jälkeen koko tiimi lukee yhdessä kaikkien laput läpi (n. 7 min). Jokaisella kierroksella käytetään erivärisiä tarralappuja. Jos aikaa on enemmän, jokaiseen kierrokseen voi antaa 15-20 min. aikaa. Tämän jälkeen kaikki laput kootaan isolle paperille ja jokainen ryhmä saa järjestää ne haluamallaan tavalla.

TYÖVAIHE 1:

Kierros #1

10 min

Keltaisille lapuille:

Mitä ilmiöitä kestäväan kehitykseen liittyy?

Kierros #2

10 min

Sinisille lapuille

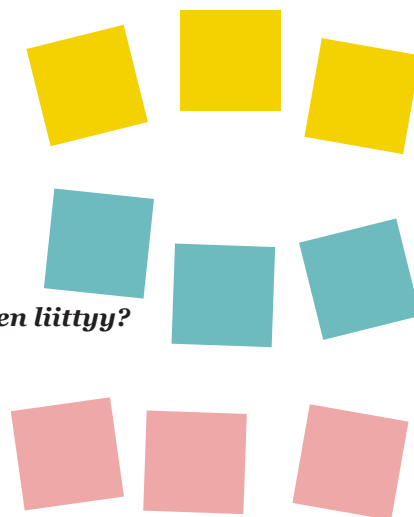
Mitä toimijoita ja tahoja kestäväan kehitykseen liittyy?

Kierros #3

10 min

Punaisille lapuille

Mitä ongelmia kestäväan kehitykseen liittyy?

TYÖVAIHE 2:

Kaaoksesta systeemi

20 min

- Ryhmitelkää ja järjestäkää laput.
- Voitte myös täydentää ja lisätä ilmiöitä, toimijoita ja ongelmia.
- Miettikää lappujen välille syy-seuraussuhteita ja vuorovaikutussuhteita.
- Paperiin saa piirtää ja kirjoittaa.

PROJEKTIN TEEMAN VALINTA

Tavoite

Määritellä kestävä kehityksen teema, joita tiimi haluaa käsitellä omassa projektissaan. Tiimi valitsee kiinnostavimmat teeman demokraattisesti äänestämällä.

Materiaalit

Edellisessä vaiheessa tehty systeemikartta, tusseja ja kyniä, tarvittaessa tarralappuja, kännykän ajanotto.

Ohjeet

- Etsikää systeemikartastanne kiinnostavimmat teemat keskustellen. Mitä isompia asia- tai aihekokonaisuuksia kartastanne löytyy?
- Etsikää kartalta keskeiset kestävä kehityksen teemat
- Pitääkö karttaa täydentää joillain teemoilla?
- Ympyröikää mielestänne keskeisimmät ongelmat
- Mitkä teemat tai ongelmat kiinnostavat teitä eniten?

Pitäkää minuuttikierron kutakin tiimiläistä kiinnostavista teemoista. Jokaisella on minuutti aikaa puhua suosikkiteemastaan ja muut kuuntelevat, mutta eivät kommentoi. Näin kaikki saavat äänensä kuuluviin. Ensimmäisen kierroksen jälkeen voidaan pitää toinen kierros, jossa jokainen voi kommentoida muiden näkemyksiä tai vaihtoehtoisesti pohtia, muuttuiko oma mielipide, kun kuuli muiden ajatukset.

MINUUTTIKIERROKSET

Jokaisella minuutti aikaa lobata suosikkiteemojaan - kellottakaa!
Yksi puhuu, muut kuuntelevat
Toinen kierros kommentoiden muiden ajatuksia

PROJEKTIN TEEMAN VALINTA

Äänestys

- Äännet annetaan piirtämällä kynällä ruksi systeemikarttaan
- Jokaisella on 3 ääntä
- Jokainen saa antaa äänistään maksimissaan 2 ääntä samalle teemalle
- Laskekaa tulos
- Oletteko tyytyväisiä valintaan?

TEEMAN RAJAAMINEN TAI TÄYDENTÄMINEN (VALINNAINEN)

Katse valittuun kestävä kehityksen teemaan tai ongelmaan

- Pitääkö teemaa rajata lisää?
- Tarvitseeko teemaa täydentää?
- Ottaako teema huomioon kestävyden sekä ekologiset että sosiaaliset puolet?
- Olemmeko tyytyväisiä teemaan?
- Jos emme, miten muokkaisimme teemaa?

IDEAPAJA I

Tavoite

Tehdä yksi ideointikierrös ennen kuin tiimi syventyy projektinsa teemaan tarkemmin. Näin voin syntyä uusia ja tuoreita ideoita. Usein ideoita on lisäksi alkanut syntyä jo edellisissä työvaiheissa, joten ne on hyvä laittaa paperille jo nyt.

Huom! Tallettakaa laput myöhempää käyttöä varten.

Jos haluaa voi myös siirtyä Ideapaja II ratkaisut jatkumolle -tehtävään (tehtävä 10)

Materiaalit

Vihreitä tarralappuja (tai jokin muu väri kuin systeemikartassa käytetty), kyniä.

Ohjeet

Ideat pöytään!

Ideoinnin perussääntö:

Paljon ideoita nopeasti!

Mitä tyhmempi - sen parempi,
ideoinnissa määrä korvaa laadun!

Äärimmäiset ideat

- Ideoikaa mahdollisimman monia erilaisia tapoja toteuttaa projekti valitsemastanne teemasta.
- Ensin yksin, sen jälkeen tiimi käy kaikkien ideat läpi.
 - Kallein 2 min
 - Oudoin 2 min
 - Hulluin 2 min
 - Paras 2 min
- Myös muita ideointimenetelmiä voi kokeilla.

TIEDON LÄHTEILLE

Tavoite

Harjoitella tiedonhakua useammalla eri tavalla ja etsiä tietoa valitusta teemasta. Tiedonhakuun kannattaa käyttää useampi kurssikerta. Tiedonhakua voidaan tehdä myös itsenäisesti kurssikertojen ulkopuolella.

Tiedonhaku ohjeistetaan tässä perinteisen kirjatiedonhaun lisäksi kahdella uudella tavalla, joita kannattaa mahdollisuuksien mukaan kokeilla. Sekä asiantuntijoille soittamiseen että kenttätutkimuksen tekoon opiskelijat tarvitsevat paljon kannustusta opettajalta. Lopputulema on kuitenkin se, että kun uskaltautuu soittamaan asiantuntijalle tai keräämään tietoa kentältä, nämä palkitsevat onnistumisen tunteella ihan toisella tavalla kuin tiedon kaivelu internetin syövereistä!

Ohjeet

TIEDONHAKU YLEISESTI

- Tavoitteena on löytää tietoa, joka auttaa ymmärtämään valittua teemaa paremmin
- Suunnitelkaa, mitä tietoa tarvitsette ja sopikaa vastuut ryhmän kesken
- Kartoittakaa asiantuntijoita ja organisaatioita, jotka tietävät teemastanne
- Pohtikaa: ketkä kaikki muut haluavat ratkaista teemaan liittyviä ongelmia?

TIETOA ASiantuntijoilta

Mitä jos kysyisi niiltä, jotka teemaan ovat perehtyneet? Etsikää teemaanne tuntevia asiantuntijoita. Heille voi soittaa tai ottaa muuten yhteyttä. Lähes jokainen työstään kiinnostunut vastaa mielellään opiskelijoiden kysymyksiin! Muistakaa esittäytyä ja kertoa, että teette kurssityötä, jota varten keräätte tietoa.

KENTTÄTUTKIMUKSEN TEKÖ

Päivä tutkijana: Tutkitte ihmisiä!

- Jalkautukaa 2–3 hengen ryhmissä kentälle havainnoimaan ja haastattelemaan ihmisiä, joihin teemanne vaikuttaa
- Jos ongelmaa koetaan tietyissä paikoissa, kuvatkaa näitä paikkoja (varmistakaa, että kuvaaminen on sallittua)
- Havainnoikaa tilanteita, joissa teemaa koetaan tai siihen liittyviä haasteita ratkaistaan ja kirjoittakaa havainnot ylös

Pienet esitykset koko kurssiryhmälle valitusta teemasta ja löydetyistä tiedoista, 5 min aikaa / ryhmä

- Esitelkää ryhmänne teema
- Esitelkää kiinnostavimmat löytämäne tiedot

MISTÄ ASiantuntijoita löytää

- Julkisorganisaatiot
 - Suomen ympäristökeskus Syke
 - Luonnonvarakeskus Luke
 - Kaupunkien ympäristökeskukset
- Teemaan liittyvät yritykset
 - Erityisesti yritykset, jotka toimivat jo nyt vastuullisesti
- Kansalaisjärjestöt
- Yliopistojen ja korkeakoulujen tutkijat

IDEAPAJA II

Tavoite

Valita tiimille kantava idea, jota lähdetään toteuttamaan. Ensin pidetään uusi ideointi-kierros ja sen jälkeen otetaan mukaan myös Ideapaja I:ssä keksityt ideat ja tarkastellaan kaikkia ideoita samalla kertaa. Lopuksi valitaan paras idea, jota lähdetään toteuttamaan.

Materiaalit

Samanvärisiä tarralappuja kuin Ideapaja I:ssä, kyniä, fläppi- tai A2 -kokoinen paperi.

Ohjeet

IDEOINTI VOL 2.

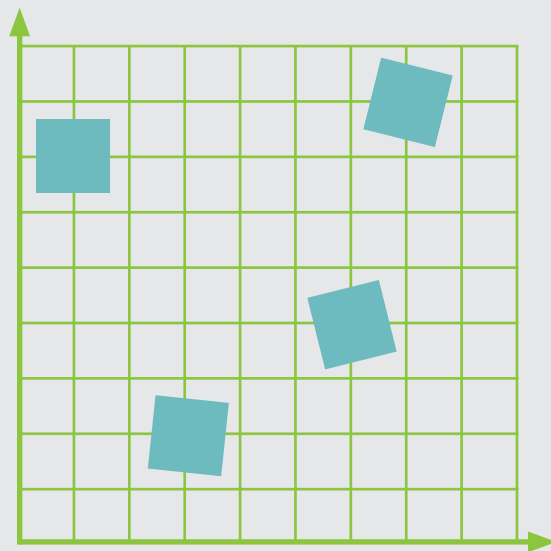
- Ideoikaa mahdollisimman monia erilaisia tapoja toteuttaa projektin valitsemastanne teemasta
- Paljon ideoita nopeasti Mitä tyhmempi - sen parempi, määrä korvaa laadun!

RATKAISUT JATKUMOLLE

- Käykää läpi kaikki vanhat ja uudet idealaput
- Piirtäkää paperille X- ja Y-akseli ja asetelkaa laput sille seuraavan kuvan mukaisesti

IDEAN RATKAISUVOIMAISSUUS

- Toteuttamiskelpoisuus
- Paljonko resursseja (työtä, rahaa, aikaa) vaatii

IDEAN VETOVOIMAISSUUS

- Onko idea uusi
- Onko siinä yhdistelty vanhaa ja uutta
- Innostavuus /houkuttelevuus

PARHAAN IDEAN VALINTA

- Mitkä ideat puhuttelevat teitä eniten?
- Mitä olisi hauskin toteuttaa?
- Mikä kiinnostaa eniten?
- Pitäkää minuuttikierrokset ja äänestäkää
- Jokaisen 3 suosikkiratkaisua

PROJEKTIN SUUNNITTELU

Tavoite

Konkretisoida projektia: mitä tiimimme käytännössä tekee ja toteuttaa? Pohditaan, mikä teemassa on kiinnostavinta hyödyntäen kerättyä tietoa. Tiimejä kannattaa kannustaa keksimään mahdollisimman innovatiivisia tapoja toteuttaa projekti. Luvussa Esimerkkejä projektitöiden teemoista ja toteutustavoista löytyy ideoita, millaisin tavoin projektin voi toteuttaa. Myös kurssin lisämateriaalina olevassa Ideapankissa löytyy vinkkejä toiminnallisiin toteutustapoihin.

Ohjeet

Pohtikaa tiiminä vastauksia kysymyksiin:

- Millaisen projektin toteutamme?
- Miten toteutamme sen käytännössä?
- Mitä uutta tai innovatiivista voisimme kokeilla projektissamme?
- Kehen tai mihin haluamme vaikuttaa?

WWF:n valmis ideapohja projektin suunnitteluun

<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?id=ideapohja-suunnitteluun>

ITSEARVIOINTI, PALAUTE JA OHJEET LOPPUESITYKSEEN

Tavoite

Kurssin päätteeksi pidetään yhteinen tilaisuus, jossa jokainen tiimi esittelee projektinsa muille. Paikalle voidaan kutsua muita opiskelijoita tai jopa ulkopuolisia vieraita. Myös koulun tapahtumia voidaan hyödyntää. Jokaisella ryhmällä on lyhyt, n. 5 min esitys ja he saavat mielellään siitä muilta kurssilaisilta ja opettajalta palautetta.

Kurssin lopuksi jokaisen tiimin on hyvä arvioida omaa projektiaan ja sen onnistumista. Palautetta voidaan antaa tiimikaverille ja opettaja antaa palautteen jokaiselle tiimille erikseen.

Ohjeet loppuesitykseen

1. Tiivistäkää, mitä tulette kertomaan: ”teaser” (30 sek)
2. Esitelkää ryhmä ja ryhmänne teema (30 sek)
3. Perustelkaa, miksi teemanne on tärkeä (1 min)
4. Esitelkää projektinne: mitä teitte, mitä opitte ja mikä teki siitä erityisen (3 min)

Yksi tiimiläinen katsoo kelloa, kun suunnitellaan ja harjoitellaan!

MILLAINEN ON HYVÄ JA VAIKUTTAVA ESITYS?

- Ole 100 % asiasi takana, usko juttuusi
- Nauti, hymyile, katso yleisöä ja muista kädet, ne saavat liikkua!
- Herätä kuulijan mielenkiinto: miksi tämä on kiinnostavaa?
- Muista myös tunne: hyvässä esityksessä kuulija tempautuu mukaan
- Muista roolisi myös kun et puhu itse (älä kaivele hampaita, katso varpaita tai sui tukkaa)
- Slidet esityksen tukena, enemmän kuvia, vähemmän sanoja
- Jos jännittää, harjoittelu auttaa!

PROJEKTIN ITSEARVIOINTI TIIMIN KESKEN

- Miten projektimme onnistui?
- Toteutuko projekti suunnitellusti?
- Mikä onnistui parhaiten, mihin jäi kehitettävää?
- Miten suoriuduimme tiiminä?
- Pohtikaa, mitä opitte toisiltanne. Jokainen miettii vähintään yhden uuden tiedon, taidon, asenteen tai ajatuksen, jonka oppi toiselta tiimiläiseltä.

OPETTAJAN PALAUTE TIIMEILLE

Tiimin nimi ja jäsenet:

1. Tiimin projektissa parasta oli...
2. Tiimin vahvuudet
3. Tiimin keskeiset oivallukset (kuvaa vähintään kaksi asiaa tai tilannetta, jossa tiimi oppi tai oivalsi uutta)
4. Eväitä jatkoon: miten kehittyä tiimityöskentelijänä

PALAUTE TIIMIKAVERILLE

Tiimikaverin nimi:

1. Mitkä ovat hänen vahvuutensa tiimityöskentelijänä (kolme asiaa)?
2. Mitä hän teki erityisen hyvin yhteisen työskentelyne aikana (kolme asiaa)?
3. Mitä opit häneltä yhteisen työskentelyne aikana (kolme asiaa)?
4. Vapaat kommentit tiimikaverille

Olemme osa laajaa, kansainvälistä WWF-verkostoa, jolla on toimistoja noin 50 maassa ja toimintaa yli sadassa maassa.

Tehtävämme on pysäyttää luonnon köyhtyminen.
Tavoitteemme on rakentaa tulevaisuus, jossa ihmiset ja
luonto elävät tasapainossa.

together possible™